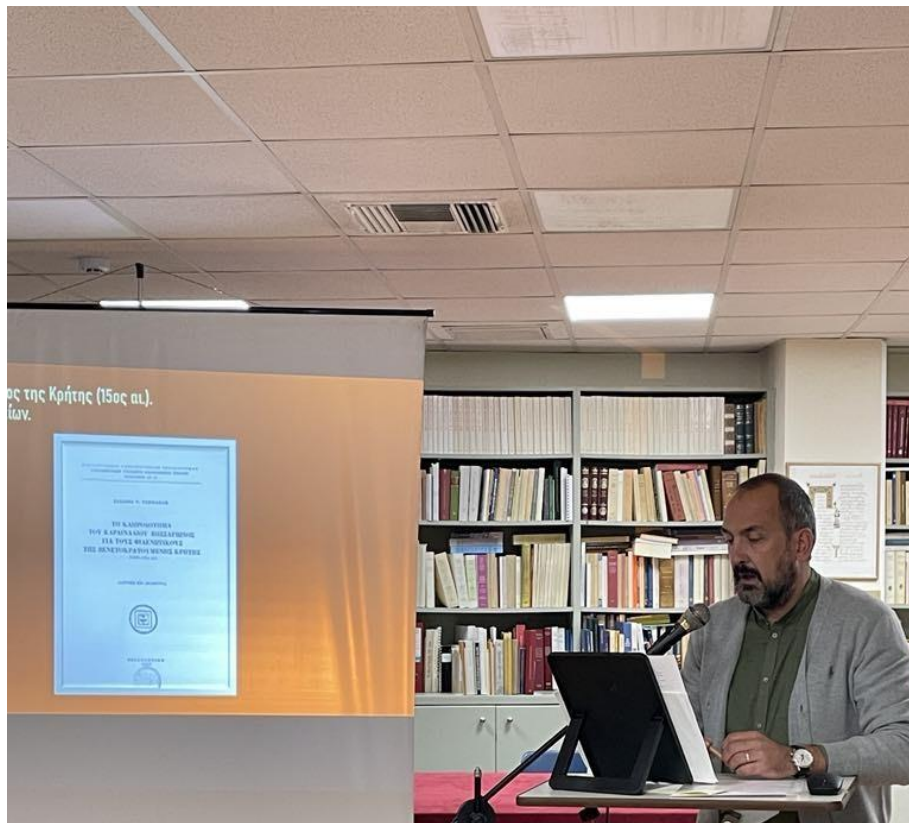

Διαλέξεις

«Μεσαιωνικός και νέος ελληνισμός»

1η Διάλεξη:

Ο φιλενωτικός κόσμος της Κρήτης (15ος αι.). Η συμβολή των αρχείων

Την Πέμπτη 7 Νοεμβρίου, πραγματοποιήθηκε στο **Ιστορικό & Παλαιογραφικό Αρχείο** του MIET η πρώτη από μια σειρά διαλέξεων, οι οποίες πραγματοποιούνται σε συνεργασία με το **Κέντρο Έρευνας Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού** της Ακαδημίας Αθηνών.

Οι διαλέξεις παρουσιάζονται από γνωστά μέλη της κοινότητας των μελετητών με θεματικές που σχετίζονται με τη μακραίωνη περίοδο από το 1204 έως τα προεπαναστατικά χρόνια (Υστερο Βυζάντιο, Βενετοκρατία, Τουρκοκρατία), εποχή που άφησε βαθύ αποτύπωμα στην ιστορική διαδρομή του ελληνισμού. Εστιασμένες, μεταξύ άλλων, στις πολιτικές, κοινωνικο-οικονομικές, ιδεολογικές και πολιτισμικές εξελίξεις της περιόδου, οι διαλέξεις, πέρα από την εμπέδωση γνώσεων, αποβλέπουν στη διάδοση των νεότερων πορισμάτων από συστηματικές έρευνες σε αρχεία και βιβλιοθήκες της Ελλάδας και του εξωτερικού, όπως και στη διεύρυνση και εμπάθυνση των προβληματισμών. Απευθύνονται στο επιστημονικό κοινό, ιστορικούς, φιλόλογους, ιστορικούς της τέχνης, αλλά και σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, διδάσκοντες στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στο ενημερωμένο κοινό.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Μεσαιωνικός και νέος ελληνισμός

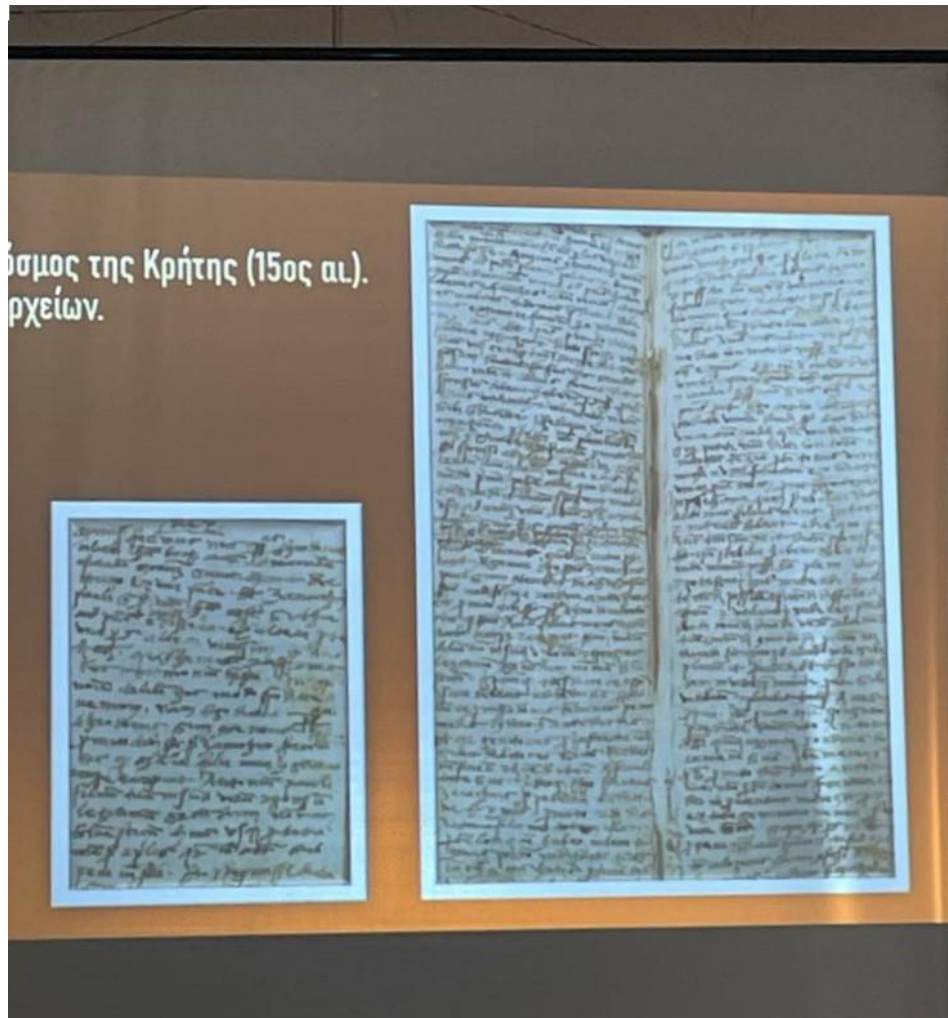
Ο φιλενωτικός κόσμος της Κρήτης (15ος αι.)
Η συμβολή των αρχείων

1η Διάλεξη
Πέμπτη 7 Νοεμβρίου 2024, 18:00-19:30
Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο του ΜΙΕΤ,
Αθήνα, Π. Σκουζέ 3 (1ος όροφος)

Ομιλητής
Ελευθέριος Δεσποτάκης
Εντεταλμένος Ερευνητής στο Ινστιτούτο
Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

Η πρώτη διάλεξη πραγματοποιήθηκε από τον **Λευτέρη Δεσποτάκη**, εντεταλμένο Ερευνητή στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Ο τίτλος της διάλεξης ήταν: «Ο φιλενωτικός κόσμος της Κρήτης (15ος αι.). Η συμβολή των αρχείων».

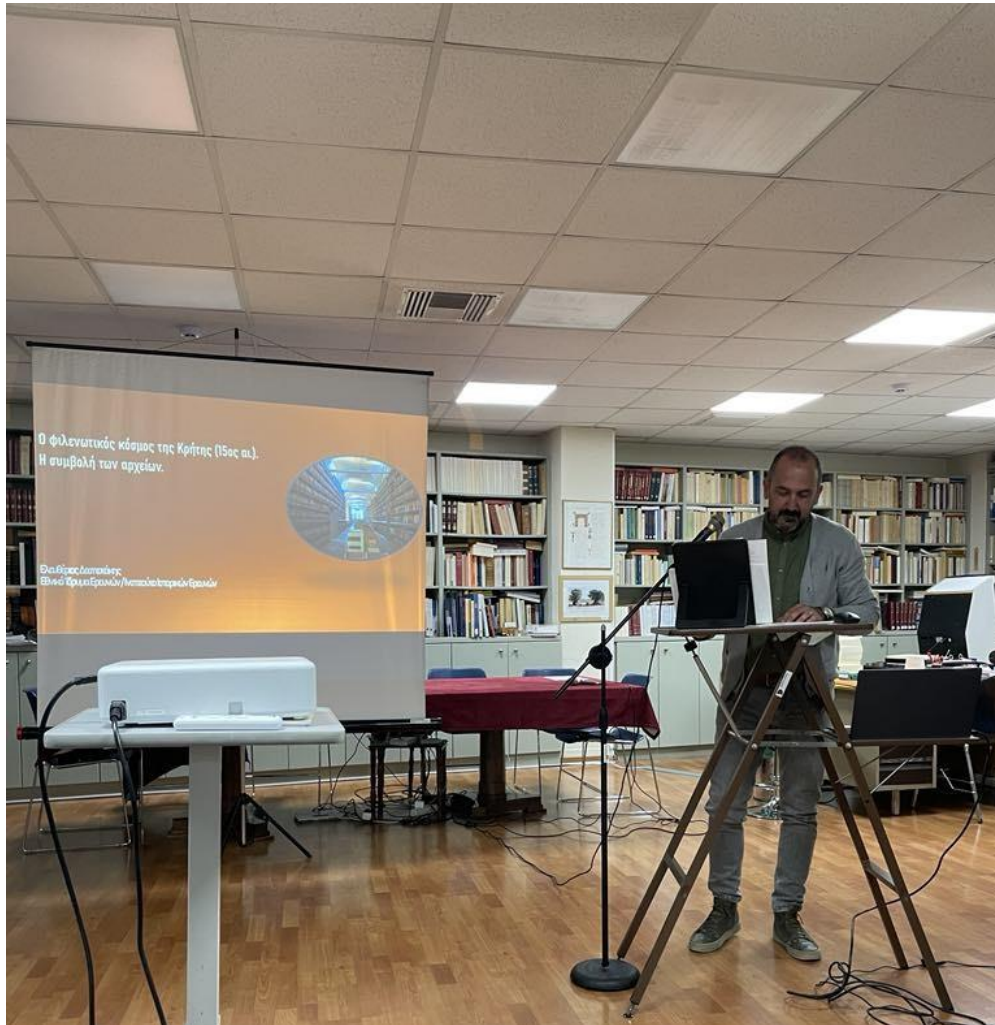
Ο ομιλητής μέσα από αρχειακά ερευνητή και ενδελεχή πλαισίωσή τους στα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα αναφέρθηκε για την περίοδο μετά τη Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439) και την υπογραφή της Ένωσης των Εκκλησιών

από την πλευρά του βυζαντινού αυτοκράτορα και του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Η βενετοκρατούμενη Κρήτη αποτέλεσε ιδανικό πεδίο για την εφαρμογή των αποφάσεων της Συνόδου, γεγονός στο οποίο συνέβαλε το λεγόμενο *Κληροδότημα του Βησσαρίωνα* (1462-1463).

Η έρευνα στο Κρατικό Αρχείο Βενετίας αποκαλύπτει πλούσια προσωπογραφικά δεδομένα τόσο σε σχέση με τους χρηματοδοτούμενους από το Κληροδότημα

φιλενωτικούς ιερείς, όσο και από ένα δίκτυο προσώπων, που σκιαγραφούν τον φιλενωτικό κόσμο του νησιού κατά το δεύτερο μισό του 15ου αιώνα.

Παράλληλα, τα αρχειακά τεκμήρια δίνουν αφορμή για αναθεώρηση παλαιότερων αντιλήψεων γύρω από πρόσωπα και την κατάσταση που δημιουργείται δεδομένης τόσο της πραγματικότητας της ένωσης που προέκυψε από τη Σύνοδο του 1438-9, όσο και των παράλληλων πραγματικοτήτων που δημιουργεί η ύπαρξη των βενετών

κυρίαρχη και η ισχυρή πλειοψηφική παρουσία των ελληνορθόδοξων πληθυσμών στο νησί.

Οι πραγματικότητες αυτές όπως προκύπτουν από την αρχαιακή διαμορφώνουν έναν πολύ πιο σύνθετο κόσμο απ'ό,τι πολλές φορές υποτίθεται, θεμελιωμένο πάνω στην κίνηση των προσώπων μεταξύ ιδεολογικο-θρησκευτικών πλαισίων και πρακτικών, θεσμικών ορίων και καθημερινών σχέσεων και επιλογών. Έτσι, όπως ο ίδιος ο Βησσαρίων διαμαρτύρεται σε μία επιστολή του, οι φιλενωτικοί κληρικοί, φαίνεται ότι δεν τηρούν τους όρους σύμφωνα με τους οποίους όφειλαν να λειτουργούν στην Κρήτη, διατηρώντας ρευστά τα όρια σε σχέση με τους μη ενωτικούς (σχισματικούς

κατά Βησσαρίωνα) ελληνορθόδοξους του νησιού. Από το ίδιο, ωστόσο, φανερώνεται και η αντίστροφη κίνηση από μέρους των ελληνορθόδοξων, οι οποίοι χρησιμοποιούν ‘φιλενωτικούς’ κληρικούς στις πρακτικές τους.

Με αυτό και με άλλα πολύ σημαντικά αρχαιακά ευρήματα, ο κ. Δεσποτάκης ανέδειξε έναν πολυσύνθετο κόσμο στην Κρήτη του δεύτερου μισού του 15^{ου} , προκαλώντας το ζωνρό ενδιαφέρον των παρευρισκόμενων, όπως φάνηκε και στη συζήτηση που ακολούθησε.

Ο **Ελευθέριος Δεσποτάκης** είναι Διδάκτωρ Ιστορίας ΕΚΠΑ, Υπότροφος του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, με μεταδιδακτορικές σπουδές στα Πανεπιστήμια Βενετίας, Κρήτης και Μάντης. Από το 2023 είναι Εντεταλμένος Ερευνητής στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

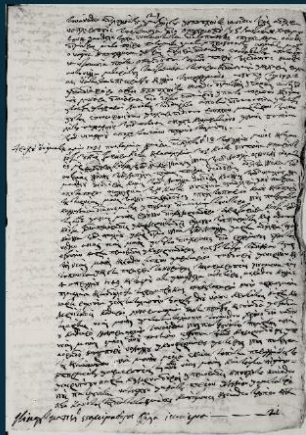
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΔΙΑΛΕΞΗ Ι.

Ο φιλενωτικός κόσμος της Κρήτης, 15ος αι. Η συμβολή των Αρχαίων

Εισηγητής: *Ελευθέριος Δεσποτάκης, Εντεταλμένος Ερευνητής στο Ινστιτούτο Ιστορικών
Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών*

Πέμπτη, 7 Νοεμβρίου 2024, 18.00 - 19.00

